

VEÏNS I VEÏNES: **Jaume Ferré i Fàbregas**

Un home que compaginà el treball necessari per viure amb la passió per la música i el teatre a Horta

Parlem de Jaume Ferré amb la seva filla, Conxita Ferré, i el seu marit Joan Monfort, a casa seva, al carrer Pirineus de l'antic barri de can Quintana, d'Horta. El pare, ella mateixa i el seu marit han estat persones de música i teatre, forjats a redós de la Cooperativa de la Vanguardia Obrera, sobretot. La conversa resulta fluïda, propera, es nota que la Conxita estimava i admirava molt el seu pare i es plany que les circumstàncies personals i socials no afavorissin la trajectòria artística que mereixia el seu talent.

De resultes d'aquesta trobada i de la informació treta del llibre de Mingo Borràs, *Cròniques d'Horta*, en l'apartat que va dedicar a la gent de teatre, n'ha sortit aquest repàs per la biografia d'una persona que malgrat la seva vàlua artística no va poder sobresortir en aquest camp degut al moment que va viure, i per les dificultats i entrebancs personals i socials, en general, amb què es va trobar.

Jaume Ferré va néixer a Gràcia el 24 de novembre de 1905. Es va criar al barri de Santa Eulàlia de Vilapicina en una família de pellaires, ofici molt comú aleshores. La música, sobretot el cant, era una de les aficions familiars. Cantava l'oncle; l'àvia, que tenia molt bona veu de soprano i l'avi que tenia veu de baríton. En Jaume, però, pel seu caràcter humil i reservat només cantava quan era sol. Ho feia tan d'amagat que ningú, ni tan sols la família, sabien que tenia tan bona veu.

Mentre treballava al negoci familiar de pells, aleshores en una casa del carrer Sanpere i Miquel, era habitual que s'esplaiés cantant amb la seva potent veu de baríton. Un dia, en sentir-lo el mestre Jaume Ribas Marín, del Foment Hortenc, va valorar tant la seva veu que a partir de llavors l'educà professionalment per preparar-lo per actuar en obres teatrals.

L'estimació per l'art i la terra eren elements comuns en la vida de Jaume Ferré. La Conxita explica que quan el pare tenia 18 anys anava pels entorns del torrent de can Quintana a pintar, de tant bonic que era el torrent, la pineda, la font. Tot l'entorn d'Horta ha canviat profundament. Recorda

la Conxita que el seu avi matern tenia una vinya on hi ha ara Montbau. La vinya arribava a can Barret i tot el camí des de la carretera fins arribar al camp eren ametllers. Eren més de vint persones collint raïm i el

Jaume Ferré a la sarsuela *Katiuska*, al Foment Hortenc, 1934

trepitjaven al carrer Rivero, en una casa de la Cooperativa de la Vanguardia Obrera.

L'avi d'en Jaume va anar a la Cooperativa Vanguardia Obrera, quan el noi tenia uns 18 anys, perquè allà es formava molt bé en música de la mà del mestre Vidal. Els dos germans Ferré van entrar a formar

part de les formacions musicals. Primer, l'Eduard tocava el clarinet i era qui anava més destacat, però després en Jaume el va avançar degut als seus grans dots musicals. Ja llavors el mestre Vidal el volia fer entrar a la banda Municipal de Barcelona, però per qüestions de salut no va ser possible. Finalment uns quant anys després hi va poder entrar.

El 1919 s'havia creat la banda de música la Violeta Hortense amb els alumnes de solfeig de l'escola de la Cooperativa de la Vanguardia Obrera. Desapareguda aquesta formació musical es va constituir l'agrupació de la Lira Hortense, també de la Cooperativa, el 1922 amb la direcció d'Aleix Vidal i Not. Va durar fins 1934. En Jaume Ferré en va ser un dels seus membres destacats.

El 1930 es va casar amb Maria Mallofré Magrans. El matrimoni tingué tres fills, dues noies, la Conxita i la Marta, i un noi, l'Albert que morí d'infant. El seu neguit per fer diferents feines per tirar endavant sempre tingué el seu objectiu en el benestar de la família.

El 16 de juny de 1934 debutà al teatre del Foment Hortenc com a protagonista de la sarsuela *La cançió del olvido*. De seguida es va fer popular en tots els teatres d'Horta: a l'Ateneu, al Foment... Actuà també com a músic al teatre Apolo, al teatre del Liceu i al teatre Calderón, de Barcelona. La faceta de músic l'alternava amb la de treballador d'adobador de pells a ca l'Arañó. Eren temps en què calia agafar-se en tota feina que sortia. Quan canvià d'empresa, a ca l'Hombravella, de Santa Eulàlia, va poder destinar algunes hores per assajar a la Banda municipal de Barcelona on hi tocava la trompeta des de 1951. Encara torna a canviar de lloc de treball, reconegut per la seva professionalitat, i va a treballar a l'adoberia de can Vall del carrer de Santa Amàlia, on s'hi

està fins a la jubilació.

Pels anys trenta també tocava en una orquestra de ball anomenada *Els Californians*. Eren set joves hortencs que es van embarcar en aquesta activitat que malgrat les primeres dificultats van poder tirar endavant. En Jaume tocava la trompeta. Tam-

bé tocà en una altra orquestra, la *Clasics Band*, formada per dotze músics. Amb la Guerra Civil es van dissoldre.

Als anys quaranta hi havia el que s'anomenaven *caus d'art*. Ja n'hi havia abans de la guerra. Al Liceu n'hi havia un; era un cafè amb una tarima, un piano i sortint del Teatre del Liceu la gent hi anava perquè cantaven cantants d'òpera aficionats. La gent s'asseia i prenia una beguda o un cafè. N'hi havia també a Sants, Sant Andreu, el Clot, Gràcia. Els dissabtes a la tarda hi havia públic familiar amb canalla i avis, i a la nit, gent gran. Només havien de pagar la consumició. Es feia cançó espanyola, declamació... i naturalment el català estava totalment prohibit. En Jaume cantava dissabtes a la nit i diumenges a la tarda al bar La Parada, al Camp de l'Arpa. Un dia la concurrència li va demanar que cantés una cançó en català; ell no volia, però li van dir que tots eren coneguts i que no passaria res. Es va posar a cantar *La cançó de traginers*. L'entusiasme de la interpretació va fer posar tothom dempeus amb crists de *Visca Catalunya!* Un del públic se li va acostar i li va dir que havia cantat molt bé però que l'havia d'acompanyar a comissaria. No va servir de res l'explicació que estaven en un espai amb públic familiar, que no era un teatre... Cantar en català estava terminantment prohibit. Va anar de dret a la comissaria del carrer Pare Claret. Li van fer prendre un got d'oli de ricí i el van pelar al

1. En Jaume al terrat de casa seva, carrer Chapí, amb Maria Mallofré i filles Conxita i Marta (1961).

2. A la Banda municipal (el primer a la dreta) tocava la trompa.

3. Jaume Ferré i Josefina Montells en *La del soto del parral*, a la Cooperativa de la Vanguardia Obrera (1946).

4. Duo pare i filla de *La Revoltosa* a l'Hospital de Sant Pau (1958)

zero. Es va haver d'humiliar i demanar perdó perquè la cosa no anés més enllà. Li van advertir que una altra vegada la cosa aniria d'una altra manera. La vergonya i la humiliació van fer que inicialment ho amagués a la família, però aviat se'n van assabentar amb el conseqüent neguit pel que hagués pogut passar.

En Jaume sempre estava ocupat en feines diverses per tirar endavant la família, però també estava disposat a ajudar en el que fos. Al cinema Unió, d'Horta, el 1940 es va fer un acte en benefici de la restauració del temple de Sant Joan d'Horta malmès durant la guerra. Hi van participar artistes, amb cant, recitació de poemes, actuació de còmics... i mossèn Miquel que demanar en Jaume la seva col·laboració com a cantant. Entre d'altres participants, hi va cantar la so-

prano de renom aleshores, Maria Espinalt.

Participà també desinteressadament com a cantant i actor en institucions de salut com la Fundació Albà i l'Hospital de Sant Pau on oferien entreteniment als malalts. Sovint la Conxita acompanyava el seu pare en aquestes actuacions i com que ella també cantava, feien a duo moltes de les interpretacions vocals.

Ja jubilat es dedicà també a treballar a l'hort (la terra sempre li havia agradat "el pare era una mica pagès", diu la filla), que tenia al carrer Hedilla en uns terrenys cedits pel propietari fins que no s'hi construís. Amb la urbanització de la zona van desaparèixer els horts. És recordat per la seva generositat que de vegades feia que arribés a casa amb el cabàs mig buit de les verdures que havia collit.

Va morir el 29 de desembre de 1988. Jaume Ferré formà part de l'univers de la gent de teatre d'Horta que van omplir durant dècades els teatres de l'antiga vila, d'art escènic i bona formació musical propiciada per les autèntiques escoles d'aprenentatge com el Foment, l'Ateneu i la Cooperativa de la Vanguardia Obrera. Un planter de mestres, cantants, directors d'escena, directors musicals, actors, músics, etc. que van fer el pòsit necessari per considerar Horta com un lloc on s'han format grans artistes de les arts musicals i escèniques.

Carlota Giménez